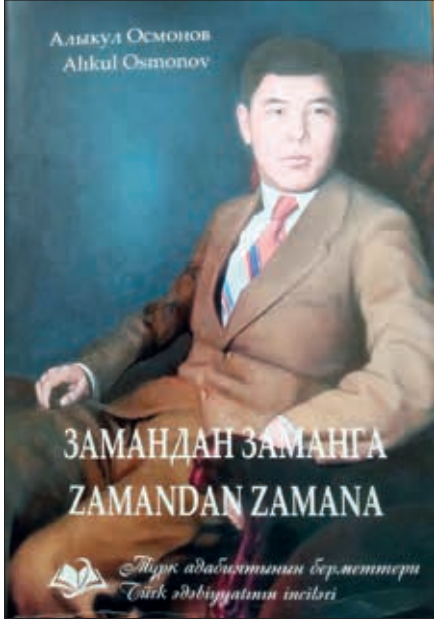

Türküstan şeirinin tərcümanı

Qırğız Mədəniyyəti Günlərinin daha bir xoş əks-sədası

Mədəniyyət Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə Azərbaycanda keçirilən Qırğız Mədəniyyəti Günləri artıq arxada qalsa da, iki dövlət arasında mədəni əlaqələrin daha da inkişaf etməsi baxımından böyük rolunu oynayan tədbirlərlə bağlı təəssüratlıq xoş duyğularla xatırlanır. Ziyalıların görüşündə şair Adil Cəmilin tərcüməsində görkəmli qırğız şairi Alıkul Osmonovun “Zamandan zamana” toplusunun təqdimatı da yadda qalan tədbirlərdən olub.

Adil Cəmil “Manas” eposu və türk dastançılıq ənənəsi” mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək, filologiya elmləri namizədi alimlik dərəcəsi alıb. Möhtəşəm qırğız eposunun tərcüməçisi və Azərbaycanda yeganə tədqiqatçısı eyni zamanda, “Manas”la bağlı bir neçə nəşrin müəlifidir, sözügedən məşhur şe-dəvri məzləmlə interpretasiya edib. 1995-ci ildə Ümummilli lider Heydər Əliyevin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətinin

tərkibində “Manas”ın 1000 illik yubileyi ilə bağlı Qırğızıstanın paytaxtı Bişkekə səfər edib. “Qırğızfilm”in istehsalı olan “13-cü nəvə” filminin tərcüməsi də ona aiddir. Tanınmış qələm ustasının qırğız ədəbiyyatına aid əsərləri Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondunda təqdim olunub. Bir sözlə, Adil Cəmilin türk kitabələrinin qorunması, tanıtılması, türk xalqlarının qədim düşüncə və tefəkkürünün gələcək nəsillərə ötürülməsi istiqamətində önəmli çalışmaları var.

Nəhayət, onu da qeyd edək ki, Qırğız Mədəniyyəti Günlərində Alıkul Osmonovun “Zamandan zamana” kitabının təqdimatı ilə Adil Cəmil oxuculara qardaş xalqın ünlü şairinin şeirlərini ilk dəfə dilimizdə oxumaq imkanı yaradıb. Qırğızıstanın Azərbaycan və Gürcüstandakı səfirliyinin təşəbbüsü və Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondunun dəstəyi ilə hazırlanmış bu kitabda mükəmməl poetik tərcümə nümunələri orijinala birlikdə verilib.

Adil Cəmil “XQ”-yə açıqlamasında dedi:

– Qırğız mədəniyyəti, ədəbiyyatı mənim üçün çox doğmadır. Mən qırğız folklorunu, o cümlədən “Manas” eposunu tədqiq və tərcümə etməkdən daim mənə-

vi zövq almışam. Çox istəyirdim ki, qədim ədəbiyyatla yanaşı, müasir qırğız şeirinin parlaq nümunələri də dilimizdə nəşr olunsun. Alıkul Osmonovun yaradıcılığının Azərbaycan oxucusuna çatdırılması bu yöndə atılan ilk addımlardandır.

Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondunun prezidenti, sənəşünaslıq elmləri doktoru, professor Aktoti Raimkulova topluya yazdığı “Türk ruhunun poetik carçısı” adlı “Ön söz”ündə Adil Cəmilin tərcüməsində Alıkul Osmonovun kitabının oxucular tərəfindən seviləcəyinə əminliyini ifadə edib. Bu isə Qırğız Respublikasının səfiri Kayrat Osmonaliyevin fikridir: “Qeyd etməliyəm ki, Alıkul Osmonovun şeirlərinin uğurlu tərcüməsində qırğız mədəniyyəti ilə çoxdan tanış olan Adil Cəmilin əməyini xüsusi dəyərləndirmək lazımdır”.

Alıkul Osmonov şeirlərinin birində yazıb:

*Ömrümüz ötürsə, çarəsi yoxdur,
Ötən günlərimiz qayıtmaz daha.
Özümü xoşbəxtlərə xoşbəxti billəm –
İki kəlmə sözüm qalsa sabaha.*

Ruhu şad olsun! İki kəlmə sözü yox, yüzlərlə şeiri əbədiyyətə erməğan qalıb. Özü də təkə qırğızca deyil, başqa dillərdə də oxunmaq qismətində bulunub. Tərcüməsinə gəlinə isə, sanki, Alıkul Osmonov şeirlərini elə bizim Azərbaycan türkcəsində yazıb.

Cəmi 35 il yaşamış (1915–1950) Alıkul Osmonovu “Tanrı dağlarından boylanan şair” adlandıran Adil Cəmil onu qırğızların ən görkəmli milli şairlərindən biri kimi dəyərləndirir: “Əbəs yerə ona “qırğızların Puşkini” deməyiblər. O, qırğız poeziyasına yeni düşüncə, təzə ifadə tərzini gətirdiyinə görə ədəbi yaddaşda yenilikçi şair kimi qalıb”.

Biz də qələm dostumuzu türk dünyası ədəbiyyatı ilə bağlı yeni uğuru münasibətilə təbrik edir və inanırıq ki, yeni tərcümə kitabı soydaşlarımızın məxsusi marağına səbəb olacaq.

ƏLİ NƏCƏFXANLI
XQ